

Juridiska avdelningen/epu

28.2.1996

Till arbetspensionsanstalterna

ALTERNERINGSLEDIGHET OCH DELTIDSTILLÄGG

1

ALTERNERINGSLEDIGHET

1.1

Lagens giltighetstid

Lagen om försök med alterneringsledighet (1663/95) och i anslutning till den lagen om ändring av 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om ändring av 6 § studiestödslagen trädde i kraft 1.1.1996. Lagarna bifogas. Cirkulär A 32/95 redogör för innehållet i regeringens proposition med förslag till försök med alterneringsledighet (RP 136/1995 rd).

Stadgandena om alterneringsledighet gäller till 31.12.1997 och tillämpas när avtalet om alterneringsledigheten ingås medan lagen är i kraft och ledigheten tas ut före 31.12.1998. Den som under alterneringsledigheten deltar i yrkesutbildning på eget initiativ kan få partiellt yrkesutbildningsbidrag till högst 31.7.1998.

1.2

Alterneringsledigheten och pensionslönen

Den nya beräkningsregeln för pensionslönen trädde i kraft i början av 1996. När pensionslönen beräknas skall av åren efter 1995 utelämnas de år då medellönen understiger hälften av medeltalet för åren. Högst 1/3 av åren får utelämnas. År kan utelämnas först när det finns minst tre nya urvalsår, dvs. tidigast 1999. Den nya beräkningsregeln kan leda till att pensionslönen för en arbetstagare som har tagit ut alterneringsledighet minskar.

Också enligt de nya beräkningsreglerna är det möjligt att justera pensionslönen enligt prövning. Såsom undantagsskäl som är villkor för justeringen betraktas också i detta fall en orsak som inte är beroende av arbetstagaren själv.

Själva alterneringsledigheten är inte ett sådant undantagsskäl som avses i 7 d § APL. Bestämmelsen om justering av pensionslönen enligt prövning kan tillämpas när en alterneringsledig arbetstagares arbetsförhållande upphör av någon orsak som är oberoende av arbetstagaren, såsom på grund av uppsägning eller arbetstagarens arbetsförmåga eller död.

Juridiska avdelningen/epu

28.2.1996

Lönen justeras inte om arbetstagaren själv säger upp sig från sitt arbete eller går i ålders- eller deltidspension.

1.3

Alterneringsledigheten och arbetsförhållandet

APL-arbetsförhållandet anses fortsätta även om arbetstagaren tar ut semester efter altermningsledigheten, förutsatt att arbetstagaren återvänder till arbetet omedelbart efter semestern.

2

DELTIDSTILLÄGG

2.1

Villkor för deltidstillägget

När en arbetstagare med arbetsgivarens samtycke frivilligt övergår från heltidsarbete till deltidarbete, kan Arbetskraftsbyrån bevilja arbetstagaren ett deltidstillägg. Tillägget ersätter arbetstagaren för inkomstbortfallet på grund av den kortare arbetstiden. Ett annat villkor för tillägget är att arbetsgivaren samtidigt avlönar en vid Arbetskraftsbyrån anmäld arbetslös arbetssökande för samma uppgifter.

Till samma person kan deltidstillägg betalas i högst 12 månaders tid.

Minst 12 månader heltidsarbete före deltidarbetet

För att få deltidstillägg skall arbetstagaren under minst 12 av de senaste 13 månaderna ha arbetat som heltidsanställd hos sin nuvarande arbetsgivare.

Deltidsarbete

Arbetstiden för deltidarbetet kan fastställas till mellan 40 och 60 procent av arbetstagarens regelbundna arbetstid i heltidsarbetet. Den sammanlagda arbetstiden för arbetstagaren som övergår till deltidarbete och arbetstagaren som avlönas för deltidarbetet skall vara minst lika lång som arbetstiden i heltidsarbetet.

Deltidstilläggets belopp

Deltidstillägget motsvarar 50 procent av skillnaden mellan den lön som arbetstagaren som övergår till deltidarbete hade i heltidsarbetet och lönen för deltidarbetet, dock högst ca 4 300 mk i månaden. Lönen för heltidsarbetet räknas ut som ett medeltal av lönen för de 12 månaderna före övergången till deltidarbetet.

Juridiska avdelningen/epu

28.2.1996

Rätt att återgå till heltidsarbetet

En arbetstagare som har övergått till deltidarbete måste beredas möjlighet att återgå till heltidsarbetet när utbetalningen av deltidstillägget upphör.

2.2

Stadgandena

Stadgandena om deltidstillägget ingår i 7 a kap. sysselsättningsförordningen, Sysselsättningsstöd för deltidarbete (paragraferna 34 a—34 e). Giltighetstiden för dessa stadganden, som ursprungligen var tidsbestämda, har förlängts till 31.12.1996 (förordningen om ändring av ikraftträdelsestadgandet i förordningen om ändring av sysselsättningsförordningen, 1789/95). Paragraferna 34 a, 34 b och 34 e i förordningen ändrades också samtidigt fr.o.m. 1.1.1996 (förordningen om ändring av sysselsättningsförordningen, 1787/95). Förordningarna bifogas.

2.3

Deltidstillägget och pensionslönen

Endast lönen för deltidarbetet räknas som pensionslön för en person som har fått deltidstillägg. Det är därför möjligt att pensionslönen för en arbetstagare som har fått deltidstillägg minskar i och med att den nya beräkningsregeln för pensionslönen träder i kraft.

Bestämmelsen om justering av pensionslönen enligt prövning kan tillämpas på en arbetstagare som har fått deltidstillägg på samma villkor som på en arbetstagare som har varit alterneringsledig. Minskningens inverkan på pensionsskyddet utgör likväl inte alltid 7,5 procent (10 procent om pensionsfallet inträffar 1997 och 12,5 procent om det inträffar 1998).

Lönebortfallet är inte heller alltid tillräckligt för att uppfylla 50-procentsvillkoret enligt de nya beräkningsreglerna för pensionslönen. Även om arbetsförhållandet fortsätter till utgången av 1998, kan året med låga inkomster inte uteslutas.

2.4

Pensionsskyddet för en arbetstagare som har avlönats för deltidarbete

Den som har avlönats för samma uppgifter som den arbetstagare som har övergått till deltidarbete är anställd i arbetsförhållande på normalt sätt och tjänar in pension för arbetet på basis av lönen.

Juridiska avdelningen/epu

28.2.1996

3

MEDDELANDEN SOM ERSÄTTS MED DETTA CIRKULÄR

Juridiska avdelningen har på finska gett ut meddelandet 3/96 om hur alterneringsledigheten och deltidstillägget inverkar på pensionsskyddet. Detta cirkulär ersätter detta meddelande och punkt 3 (Työllistämistuki osa-aikatyöhön) i meddelandet 6/94.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Pentti Koivisto

Helena Tapio

Nr 1787

Förordning om ändring av sysselsättningsförordningen

Given i Helsingfors den 29 december 1995

På föredragning av arbetsministern
upphävs i sysselsättningsförordningen av den 29 januari 1993 (130/93) 3 §,
ändras 34 a § 2 mom., 34 b § 1 mom. 5 punkten, 34 e § 1 mom. och 53 §, av dessa lagrum 34 a § 2 mom. och 34 e § 1 mom. sådana de lyder i förordning av den 21 januari 1994 (51/94) samt 34 b § 1 mom. 5 punkten och 53 § sådana de lyder i förordning av den 3 mars 1995 (273/95), samt
fogas till 19 §, sådan den lyder i sistnämnda förordning ett nytt 2 mom., och till förordningen en ny 50 a § som följer:

19 §

Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd till företag

Sysselsättningsstöd kan med avvikelse från 1 mom. 2 punkten beviljas företag för utförande av skogsförbättringsarbeten även i sådana fall då arbetsavtal ingås för viss tid.

34 a §

Deltidstillägg

Deltidstillägg kan beviljas, om arbetsgiva-

ren utöver den arbetstagare som övergår till deltidsarbete samtidigt i samma arbetsuppgifter anställer en arbetslös arbetssökande som avses i 17 § (*deltidssysselsatt*).

34 b §

Förutsättningar för beviljande av deltidstillägg

En förutsättning för beviljande av deltidstillägg är

5) att den arbetstagare som övergår till deltidsarbete under de 13 månader som närmast föregår övergången till deltidsarbete

oavbrutet i minst 12 månader har arbetat som heltidsanställd hos den arbetsgivare i vars tjänst han övergår till deltidarbete.

34 e §

Deltidstilläggets belopp och varaktighet

Beloppet av deltidstillägget är 50 procent av den av arbetsgivaren uppgivna skillnaden mellan lönen för heltidsarbete och deltidarbete för en arbetstagare som har övergått till deltidarbete. Beloppet är dock högst det normala sysselsättningsstödet höjt med 70 procent. Lönen för heltidsarbete räknas härvid ut som medelvärdet av lönen för heltidsarbete under de 12 månader som närmast föregick övergången till deltidarbete.

Helsingfors den 29 december 1995

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

50 a §

Utredningar

Arbetskraftsdistriktsbyrån beslutar om användningen av det anslag i statsbudgeten som anvisas för utredning av verksamhets- och lönsamhetsförutsättningarna för i 28 § avsedda företag.

14 kap.

Särskilda stadganden

53 §

Tillämpningsstadgande

Beslut som avses i 26 § kan fattas under åren 1993—1996.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1996. Stadgandena i förordningens 34 a § 2 mom., 34 b § 1 mom. 5 punkten och 34 e § 1 mom. är i kraft till och med den 31 december 1996.

Minister Terttu Huttu-Juntunen

Nr 1789

Förordning

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i förordningen om ändring av
sysselsättningsförordningen

Given i Helsingfors den 29 december 1995

På föredragning av arbetsministern
ändras i förordningen av den 21 januari 1994 om ändring av sysselsättningsförordningen
(51/94) ikraftträdelsestadgandets 1 mom. som följer:

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1994. Förordningens 7 a kap. och 51 § träder dock i kraft den 1 mars 1994. Förordningens 7 a kap. är i kraft till och med den 31 december 1996.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1996.

Helsingfors den 29 december 1995

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Minister *Terttu Huttu-Juntunen*

Nr 1663

L a g

om försök med alterneringsledighet

Given i Helsingfors den 22 december 1995

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Definitioner och tillämpningsområde

I denna lag avses med alterneringsledighet ett arrangemang genom vilket en heltidsanställd arbetstagare enligt ett alterneringsavtal som han ingått med sin arbetsgivare för viss tid befrias från de uppgifter som hör till anställningsförhållandet och arbetsgivaren samtidigt för motsvarande tid förbinder sig att anställa en person som är arbetslös arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå.

Denna lag skall också tillämpas på en person som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförbart anställningsförhållande till staten, en kommun eller något annat offentligt samfund.

I denna lag avses med arbetsgivare också samfund enligt 2 mom.

2 §

Förutsättningar och villkor för alterneringsledighet

Alterneringsledigheten skall vara i minst 90 kalenderdagar utan avbrott och sammanlagt i högst 359 kalenderdagar.

Arbetstiden för den arbetstagare som anställs för tiden för alterneringsledigheten skall vara minst lika lång som den ordinarie arbetstiden för den alterneringsledige arbetstagaren.

En förutsättning för alterneringsledighet är att arbetstagaren omedelbart innan alterne-

ringsledigheten börjar har varit i arbete och stått i anställningsförhållande till samma arbetsgivare i minst ett år utan avbrott. Den ovan nämnda tidsperioden om ett år kan omfatta en oavlönad frånvaro om sammanlagt högst 30 dagar, förutsatt att personen under de tretton senaste månaderna har arbetat hos samma arbetsgivare i minst tolv månader.

Innan alterneringsledigheten börjar skall Arbetskraftsbyrån tillställas ett skriftligt alterneringsavtal i vilket arbetsgivaren förbinder sig att anställa en person som är arbetslös arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå, samt ett arbetsavtal eller någon annan tillförlitlig utredning om att en person som varit arbetslös arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå har anställts för tiden för alterneringsledigheten.

Om anställningsförhållandet för den arbetstagare som har anställts för tiden för alterneringsledigheten upphör före utgången av ledigheten och det på grund av att den tid som står till buds är kort, på grund av tillgången på arbetstagare eller av något annat i sak godtagbart skäl inte är möjligt att anställa en ny arbetstagare, skall det inte anses strida mot alterneringsavtalet att anställningsförhållandet upphör.

3 §

Avbrytande av alterneringsledigheten

Om avbrytande av alterneringsledigheten skall överenskommas mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Alterneringsledigheten anses dock ha upphört i sådana situationer som avses i 5 § 1 mom. 7 och 7 a- punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

4 §

Arbetstagares rätt att återgå till sitt tidigare arbete

En arbetstagare som återvänder från alterneringsledigheten när ledigheten har upphört har rätt att återgå till sitt tidigare arbete eller därmed jämförbart arbete.

5 §

Rätt till alterneringsersättning

Arbetstagaren har rätt till alterneringsersättning för den tid alterneringsledigheten pågår.

Arbetstagarens rätt till alterneringsersättning består enligt avtalet också i det fallet att anställningsförhållandet för den arbetstagare som anställts för tiden för alterneringsledigheten upphör före utgången av alterneringsledigheten.

6 §

Begränsningar i rätten till ersättning

En arbetstagare har inte rätt till alterneringsersättning för den tid under vilken han

- 1) får lön av en arbetsgivare som avses i 1 § 1 eller 3 mom.,
- 2) fullgör beväringstjänst eller civiltjänst,
- 3) avtjänar frihetsstraff i straffanstalt,
- 4) är heltidsanställd i minst en månad hos någon annan arbetsgivare än en som avses i 1 § 1 eller 3 mom.,
- 5) idkar företagsverksamhet som huvudsyssla, eller
- 6) får sådan förmån som avses i 5 § 1 mom. 4, 5, 7, 7 a-, 10 a- eller 12 punkten eller 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Som lön enligt 1 mom. 1 punkten betraktas inte sådana naturaförmåner som på basis av alterneringsavtalet fortsättningsvis kan åtnjutas under alterneringsledigheten.

7 §

Alterneringsersättningens storlek

Alterneringsersättningens fulla belopp är 60 procent av den arbetslöshetsdagpenning till vilken personen, om han var arbetslös, skulle

vara berättigad på basis av 13, 16, 22 och 23 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa, dock högst 4 500 mark per månad. När alterneringsersättningen fastställs beaktas inte sådana barnförhöjningar som avses i 24 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

När arbetslöshetsdagpenningen enligt 1 mom. bestäms skall på lagstadgad förmån, lön och annan arbetsinkomst som en person erhåller under alterneringsledigheten tillämpas vad 17, 18, 27 och 27 a §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgar om arbetslöshetsdagpenning.

Utan hinder av 23 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och förordningen om fastställande av lön som läggs till grund för dagpenning avvägd enligt förtjänsten (754/84) skall, när den löneinkomst som skall anses som stadigvarande bestäms, löneinkomsterna för de 52 veckor som föregick alterneringsledigheten beaktas, dock så att i löneinkomsterna inte medräknas de naturaförmåner som på basis av alterneringsavtalet fortfarande kan åtnjutas under alterneringsledigheten.

Arbetstagarens rätt till partiellt yrkesutbildningsbidrag fastställs så som närmare bestäms i utbildnings- och avgångsbidragsfondens stadgar och i förordningen om avgångsbidrag för statstjänstemän. Dyligt partiellt yrkesutbildningsbidrag inverkar inte på alterneringsersättningens belopp.

8 §

Ansökan om och betalning av alterneringsersättning

Alterneringsersättning skall sökas hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller arbetslöshetskassan, som skall ge sökanden ett skriftligt beslut i ärenden som gäller beviljande, förvägande och återkrav av ersättning. Arbetskraftsbyrån eller arbetskraftskommissionen avger ett för folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan bindande utlåtande om de förutsättningar för alterneringsersättning som avses i 2 § 1—4 mom. och 6 § 1 mom. 5 punkten samt om de förutsättningar för återkrav som avses i 10 § 1 mom. så som stadgas närmare genom förordning.

Alterneringsersättningen utbetalas minst en gång i månaden i efterskott. Om betalningen av ersättningen gäller i övrigt vad 44 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgar om betalning av arbetslöshetsdagpenning.

9 §

Anmälningsplikt

Arbetsgivaren skall utan dröjsmål underrätta arbetskraftsbyrån om anställandet av en arbetstagare för tiden för alterneringsledighet samt om väsentliga ändringar i arbetstagarens anställningsförhållande.

Den som blir alterneringsledig och den som är alterneringsledig skall utan dröjsmål lämna folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan de uppgifter som behövs för bestämmande av alterneringsersättningen och informera dem om ändringar som skett i dessa uppgifter.

Den som ansöker om alterneringsersättning skall personligen till arbetskraftsbyrån inom sitt distrikt lämna in de utredningar som arbetskraftsbyråns eller arbetskraftskommissionens utlåtande förutsätter, om arbetskraftsbyrån inte ger anvisningar om ett annorlunda förfarande.

10 §

Återkrav av alterneringsersättning

Om det på grund av omständigheter som hänför sig till alterneringsarrangemanget är uppenbart att avsikten inte har varit att genomföra arbetsalternering enligt denna lag, skall alterneringsersättningen återkrävas, om återkrav inte skall anses uppenbart oskäligt.

Har alterneringsersättning annars betalats utan grund eller till ett för stort belopp, skall den överbetalda ersättningen återkrävas. Återkravet kan frångås helt eller delvis, om detta anses skäligt och det att ersättningen betalades utan grund inte berodde på svikligt förfarande eller grovt vållande från förmånstagarens sida eller om det belopp som betalats utan grund är litet.

Vid återkrav av ersättning iakttas i tillämpliga delar vad 31 § 3 och 4 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgar om återkrav av arbetslöshetsdagpenning.

Har någon fått alterneringsersättning för samma tid för vilken han retroaktivt beviljas dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) eller sådan förmån som avses i 45 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan uppbära det belopp som för denna tid betalats utan grund genom att det avräknas från den

förmån som skall betalas retroaktivt. Om återkrav gäller dessutom i tillämpliga delar 45 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Alterneringsättning, vars storlek bestämts med stöd av grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får inte utmätas.

11 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med folkpensionsanstaltens eller arbetslöshetskassans beslut om alterneringsersättning får söka ändring i det hos arbetslöshetsnämnden genom skriftliga besvär senast den trettonde dagen efter den då han fick del av beslutet.

Den som är missnöjd med arbetslöshetsnämndens beslut får genom skriftliga besvär söka ändring i det hos försäkringsdomstolen senast den trettonde dagen efter den då han fick del av beslutet.

Om inte ändringssökanden visar något annat, anses han ha fått del av ett beslut som avses i 1 och 2 mom. den sjunde dagen efter den då beslutet postades under den adress han uppgett.

I ett utlåtande som avses i 8 § 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

12 §

Finansiering

De kostnader som alterneringsersättningen orsakar arbetslöshetskassorna och folkpensionsanstalten finansieras med iakttagande av vad 37 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 6—8 kap. lagen om arbetslöshetskassor stadgar om arbetslöshetsdagpenning.

13 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Om inte något annat följer av denna lag, tillämpas på alterneringsersättningen vad 28, 29, 36, 36 a och 39 §§, 42 § 2—5 mom. samt 43, 43 a och 43 b §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgar om arbetslöshetsdagpenning och utkomstskyddsärenden.

14 §

Verkställande organ

Arbetsministeriet är högsta myndighet vid

ledningen, övervakningen och utvecklandet av verkställigheten av försöket med alterneringsledighet. Beträffande folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassornas övervakning gäller lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetslöshetskassor.

15 §

Tillsyn

Arbetskrafts- och arbetarskyddsmyndigheterna övervakar i samarbete med varandra iakttagandet av denna lag.

16 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av

Helsingfors den 22 december 1995

denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 och är i kraft till och med den 31 december 1997. Lagen tillämpas på sådan alterneringsledighet i fråga om vilken alterneringsavtal ingås medan lagen är i kraft och som tas ut före den 31 december 1998. Rätten till partiellt yrkesutbildningsavdrag så som närmare bestäms i utbildnings- och avgångsbidragsfondens stadgar och i förordningen om avgångsbidrag för statstjänstemän (726/87) kan fortsätta högst till och med den 31 juli 1998.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Arbetsminister *Liisa Jaakonsaari*